

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben házhoz kötve:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 15.

Az idő foga.

Modern eszmék divatja járja s a modernség abban szokott kulminálni, hogy lenéznek és eldobnak mindent, ami régi. Ez ugyan nagyon sokszor csak pusztá tudatlanságból ered, de hát az is modern dolog, hogy felületes legyen a XIX-ik század gyermeke.

Milyen szép sorban dobáltunk ki minden régi dolgot 67. óta.

Megszűnt a megye. Keze lába levágva, csak éppen, hogy lélegzik. Megszűnt a szabad választás, ez már nem is lélegzik és feltartóztathatlanul pusztul a parlamentarizmus értéke, amelybe üdvösségének reményét helyezte az ország. Most csak adó forintjaiból helyez belé több mint egy milliót, de hinni nem hisz neki s nem vár tőle semmit.

A szabadságharcz idején lángolt a parlamentarizmus és felelős kormányért az egész haza, ma a voksért pénzt kérnek a szavazók, a választás által inkompatibilis jövedelmeket kaparintanak a honatyák s a felelős miniszterium úgy néz ki, hogy a kormányelnök ur lezékelteti a parlamentet és hatalma tudatában durva szavakat dobál szét a házban.

Be szeplős és ránczos lett a parlamentarizmus ideálja! Pedig még nem is nagyon vén. Hanem persze sokat kendőzte a liberális éra — és ez is vénit.

Kitünő képet ad a parlamentről az utolsó két nap története.

A döcögős semmit mondó tárgyalások hirtelen megelégnültek. Sima ur le-

leplezésekkel állt elő. Ez kell a honatyáknak nem politika. Érdeklődve kezdtek hallgatni. Försterről volt szó, az állami gépgyárak volt igazgatójáról.

Förster igen sokat tett a gépgyárak felvirágoztatása érdekében, s a mai viszonyokkal e gyáraknál meg van elégedve mindenki. Az a harmincz milliónál nagyobb érték, mit ez ipar telepek képviselnek jól jövedelmeznek veszélyes, vagy kalandos vállalkozások nélkül.

Valami okból, (könnyen kisüthető) a pénzügyminiszternek megfájult a foga erre a jó jövedelmező vállalatra. Először barátságosan, azután élesebben is kezdte követelni a gyárak vezetését saját hatáskörébe. Végre sikerült neki. Förster, ki így Gräzenstein fenhatósága alá került volna, ki neki régi riválisa és kinél méltán többnek tartja magát, ott hagyta az állását és átment más hasonló állásba.

Itt támadta őt Sima, azt állítván, hogy előbbi hivatalos tapasztalatait felhasználja egy konkurrens vállalatnál.

Vörös államtitkár megvédi Förstert. Sima kész bizonyítani, ha időt adnak rá neki.

És itt látszik a képviselői tárgyalások illuzórius volta. Bánffy egész goromba fölennyel bevágja az utját az egész bizonyításnak, mi által se Försternek nem tett szolgálatot, se a parlament tekintélyét nem emelte.

Ebből a dologból most közte és Polonyi között lovagias eljárás következett. Vissza térünk oda, hogy megbízott vivók döntenek el az igazságot.

De még szomorubb a dologban az, hogy azzal nem is igen foglalkozott

senki, hogy milyen közjogi sérelem egy ipari dolgot a pénzügyminiszter fejős tenévé tenni, hanem az egész vita személyes téren mozgott.

Mi iránt van érzék még a parlamentben, ha közjogi sérelmek is ily röviden és ily csunyán intéztek el.

Milyen más lett a parlament — mire megvénült?

P—y.

Az inségesek segítése czimén már ez év első negyedében kétszáz ezer forint előirányzat nélküli kiadás merült föl a belügyi tárca keretében. A miniszterelnök által ma a képviselőház elé terjesztett állami számvizsgáló jelentés a következőket mondja erről a kiadási többletről:

Az 1897. évi rossz termés és árvizek által okozott inség enyhítésére ez év első negyedében már több vármegye kért sürgősen pénzügyi segítséget. E vármegyék első sorban Torontál, Temes, Szatmár, Bihar és Csanád, másodsorban Baranya, Moson, Győr, Heves, Kolos és Nyitra. Szükség volt tehát gondoskodni arról, hogy a megfelelő pénzügyi összeg nem es tról-esetre, hanem egy összegben célszerűen kezeltesék. Az erre vonatkozó fölhatalmazást a minisztertanács megadta.

Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter ujabban elrendelte, hogy tekintettel a sáros megyei szegényebb lakosság élelmiszerre nézve főnforgó nehézségekre, e vármegye vasúti állomásaira magyarországi állomásokról élelmiszer céljából teljes kocsiakománnyokból szállítandó tengeri-küldemények a szokásos eljárás (hatósági igazolvány stb.) mellett ez évi július végéig tetemesen mérsékelt viteldij mellett szállíttassanak. Együttal fölhívta a miniszter a kassa-oderbergi vasúttársulatot is ez intézkedéshez való hozzájárulásra.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bestiola.

Clarette Gyulától. Ford: RADVÁNYI ALADÁR.

A carcerben voltam egy nap — még diákoromban — és una'koztam; ez volt szerepem.

A carcerben, kérdezik! És miért? Már nem emlékszem rá, mert, sajna nem tegnapi dolog. Különben mindegy! Valószínűleg igazságtalanul csukták rám az ajtót. Tessék megkérdeni valamennyi foglyot.

Tehát a carcerben voltam s Virgilt másoltam. Latin feladataimban igen gyakran másoltam sem csináltam. De a carcerben másolni Virgilt és mint büntetés-feladványt! A második ének-nél tartottam. Megállottam, elgondolkoztam s ez elmélkedés mindinkább meggyőzött arról, hogy helyzetem elviselhetetlen.

Szép idő volt; pompásnak, ragyogónak s gunyolódónak látszott a nap a félig nyitott ablakon keresztül. Sugarai csufoltak engem s én annál inkább dühöngtem, mert az udvaron játszó társaim kiáltásai hozzám felhallottak.

Szórakozásul csak Saintine regényének, Picciolának egy lapja volt nálam. De ezt a lapot annyiszor újra meg újra átolvastam reggel óta. Nem volt más tennem, mint megkísérlesem elaludni.

Meg is tettem. Leültem s behunytam szememet, Görögök, Aeneas feladatok, trójaiak, Dido, Picciola, Karthago, a segédtanár, a carcer, az Aeneas, a szünóra és Anchises papa összekavarodott fejemben s elaludtam. Egy csipés az orromon félig felébresztett; megráztam magamat s ismét behunytam szememet. Új csipés, új felébresztés; lásd fent.

Igy folyt ez többször. Végre teljesen felébredtem s láttam, hogy a csipés egy katiczabogártól származik, mely Múzeumkertnek nézte orromat s mintha otthon volna, békésen sétálgatott rajta. Vigyázva megfogtam. A hunczut holtan tetette magát. Kis ártatlannak vélte volna az ember, a mint eldugta lábacskaát. Olyan csinos volt! Kerek, fénylő, csinos fekete fejjel s két vörös, fekete pettyes sima szárnynyal.

Elbocsátottam; a bogár szabadnak hitte magát; de ott voltam én, a kegyetlen zsarnok s ő csakhamar njra a halottat játszta. Vajjon miért félt? Hiszen én semmi bajt sem akartam neki okozni. De az állatok tudják, hogy az ember gonosz s hogy a diák még az embernél is gonoszabb.

Érdeklődtem szegény katókéim iránt s vigyázva latin verses füzetemre tettem.

Ő ugyan nem törődött a görögökkel és trójaiakkal! Keresztül mászkált félelem vagy respektus nélkül a daktylusokon és spondeusokon. Nem sokat nyomott előtte a latban, hogy Dido megégette magát, hogy Aeneas Theseus mód-

járja elmenekült, maga után hagyva egy új Ariadnét. Elvesztett szabadsága, szép kék ege, zöld fái, kedves lombjai, szép virágai nyugtalanították. A katiczabogár felfogta a rabságot! Hát még én!

Szemeimmel kísértem, engedve, hogy a papírról távozzék; fűgén, élénken tipegett s boldogan csetlett, botlott, szabadnak látva magát. De én ott voltam. Alig tett néhány lépést s gorombán megállítottam utjában. Szabadnak hitte magát s ismét rabbá lett. Lassan-lassan hozzászokott a játékhoz, kevésbé félt; ideoda röpködött s mint egy szelid veréb, leszállott kezemre, karomra, arcomra.

Nevet kerestem számára; Captiva, Coccinella, Amica s az első declinatiohoz tartozó főnevek egész litániája fölött tartottam szemlélt. De épp az imént olvastam Saintinet: a katicza neve Bestiola lesz! Bestiola! Mikor Balzac egy cégéztáblán felfedezte a Birotteau Cézár nevét, nem érezhetett nagyobb örömet, mint akkor én. Bestiola! Povera Bestiola! Szegény állatka! Bestiola! Szinte sirtam örömben.

*

Ezentul büntetésem nem volt büntetés, carcerem nem volt carcer. Volt társam, barátom, élő könyvem: Bestiolám. Tollat ragadtam s tüstént Bestiola legjelentékenyebb tettei s mozdulatai történetirójává szegődtem. Füzetem megtelt ilyenforma feljegyzésekkel:

Bestiola a tintatartóhoz közeledik . . . a

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, június 15.

Tóth Vilmos bucsúztatója.

A jó öreg Tóth Vilmost szépen, nemes hangon elbucúztatta Berzeviczy Albert elnök. Méltatta érdemeit és indítványozta, hogy a Ház részvétét jegyzőkönyvbe igtassák, koszorút helyezzenek ravatalára, és — miután temetése vidéken lesz, — küldöttség által képviseltesse magát a Ház a gyászszertartáson. A Ház hozzájárult az elnök indítványához.

Jelentések.

Shmidt Gyula előadó benyújtotta a mentelmi bizottság jelentését Lepsényi ügyében, Pulszky Ágost pedig a pénzügyi bizottságnak a boritaladónak Horvát-Szlavonországba való behozataláról szóló jelentését terjesztette a Ház elé.

Szesz, cukor és sör-adó.

A napirenden levő szesz-, szeszforgalmi- és cukor és sörforgalmi adóról szóló javaslatoknál Komjáthy Béla szólalt fel. A parlamentből újabb a nagy dolgok iránti érdeklődés teljesen hiányzik, a minnek következménye, hogy a kiegyezést a kormány törvény és érdekek ellenében keresztül fogja vinni.

Nagy horderejűek a szőnyegen levő javaslatok; nem azért, mivel a szesz, cukor és sörfogyasztási adóról szólnak, hanem azért, mivel ezek a kiegyezés meghiusulása esetén az önálló vámterület alapján oldandók meg. Ugy veszi észre, hogy a kormány ígéretet tett arra nézve az osztrák kormánynak, hogy ha a kiegyezés nem sikerül is, mégis a közös vámterület alapján oldják meg ezeket a kérdéseket. Nem helyes a cukor és szesz adó meghosszabbításáról szóló javaslat azért, mert időközben, ha Ausztriával megegyezés nem történik, bekövetkezik az önálló vámterület.

A második javaslat a szeszforgalomra szól és 1899. január 1-én lép életbe az esetben, ha nem egyezünk ki Ausztriával. Ilyen törvényhozási intézkedés nem helyes.

A mi kontingensünk az egész monarchia tultermelésével egybevetve igen is kicsiny, legfeljebb akkor vesztünk észre tultermelést, ha a kontingensünket Magyarország fogyasztásával állítjuk szembe. Ebben az esetben lehet csak igaza a miniszternek. Nem helyes a szeszadótörvény meghosszabbítását. Ennél ugyanis első sorban sulyt kéne fektetni arra, hogy szesziparunk, egy a közös, mint a külön vámterületen fejlődjen és virágozzék.

A fogyasztási kérdésekben 67 óta mindig rövidítést szenvedtünk Ausztria javára. Kimu-

tatja, hogy a 68-ban megalkotott első szeszadótörvény mily hátrányos volt ránk nézve. A jó szeszadózási politika az volna, hogy a kis gazdasági exisztenciák minél jobban prosperáljanak kisebb gazdasági szeszgyárakkal, mert ez teremt jó gazdasági helyzetet. A közös vámterület fenntartásával és a szeszadó ily szabályozásával Ausztriában csak versenytársakat támasztanak és így természetes, hogy kiscgazdasági szeszgyáraink nem prosperálhatnak. A terményadó rendszer behozatalát mindenki helyesli, de mi a közös vámterület mellett itt is hátrányt szenvedünk

Ezt statisztikai adatokkal igazolja. A közös vámterület mint már nem egyszer hangoztatta, Magyarországra nézve hátrányos, különösen a fogyasztási adók terén. A terményadó behozatala még rosszabbá tette a helyzetet, mert azóta a szesz ára napról napra esik, a statisztikai adatokat arra nézve, hogy a 48-iki terményadó mily hátrányos volt Magyarországra nézve, nem maga kereste ki, hanem a kormány egy javaslatának indokolásából vette ki, tehát nem tévedhetett bennük.

A javaslatokat nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Kulmann János: Ugy látszik, hogy nem sokára az önálló gazdasági élet terére lépni leszünk kénytelenek, azért óvatosoknak kell lennünk oly törvény megalkotásában, mely iparunkra vonatkozik.

A javaslatokat különben elfogadja.

A ki a cukoradóba szerelmes.

Polónyi Géza: Kifogásolja, hogy a Ház különféle természetű ügyeket együtt tárgyal. Ez az oka annak, hogy Komjáthy kénytelen volt a beszédének gerincéül a szeszadót választani. Kulman a sör adóval foglalkozott. Én a cukor adóba vagyok szerelmes, ezért erről akarok beszélni a praemium-rendszert elvi szempontból ellenzi. A praemium-rendszer hátránya nyilvánvaló a vele járó gazdasági igazságtalanság világos. A félesztendői provizorium, a melyet a kormány létre akar hozni, nemcsak alkotmányellenes, hanem veszélyes is. Arról van szó, hogy a mi cukorunk Kína és Japán felé tétessék versenyképesé a német és francia cukorral szemben, de különösen az osztrák cukorral szemben.

És mit látunk? A déli vasutársaság az osztrák ipart favorizálja. Ezt meglátjuk, ha összehasonlítjuk a cukorrépa vitedijait, a magyar államvasutaknál és a délivasutaknál. A saját kebelünkbe tartunk fel egy vállalatot, a mely a mi iparunk einyomására törekszik.

Polónyi beszéde után, melyet az ellenzék viharos tetszéssel fogadott, Bánffy felpatant és reflektálva Polónyi beszédére egyben kijelenti, hogy Polónyi vele szemben mindig a

legperfidebb módon járt el . . . (Viharos kiáltások a baloldalon: Rendre, Rendre! Micsoda elnök ez?)

Láng elnök cseppet ugyan, de nem utasítja rendre a miniszterelnököt.

Ülés után Polónyi provokáltatta Bánffyt, ki segédeiül Fejérváry báró honvédelmi minisztert és Gajári Ödönt nevezte meg.

Biharmegye közgyűlése.

— Első nap. —

Biharvámegye évnegyedes közgyűlését tegnap kezdte meg a vármegye törvényhatósága.

Kiválóbb fontosságú ügy alig került a zöld asztalra, daczára, hogy a tárgysorozat majdnem negyedfélszáz ügydarabot sorol fel s e közt egy választás is volt.

Az alispáni jelentés egyrésze azonban szomorú állapotot említ fel. A kincses Biharország egy részébe az inség sanyargatta a szegény népet s állami segélylyel tudták a nagyobb bajnak elejét venni. A vetések állásáról szóló biztatóbb jelentés azonban a jövőben talán némileg megkönnyíti a nép szomorú helyzetét.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Szunyogh Péter, Papp János, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, Cziffra Kálmán, Balogh Elemér, Fráter András, Balázsházy Iván, dr. Wallner Ödön, Cziffra Gerő, Miskolczy Árpád, gróf Tisza István, Gróf Tisza Kálmán, Lovassy Ferencz, Lestyán Adorján, Balogh Lajos, Bernáth István, Bölöny György, Hraniczky Károly, Vidosics György, Gyurkovics Vincze, Molnár István, Kiss Béla, Erdélyi Farkas, Géczy Lajos, Kovács Béla, Morvay T., dr. Szántó J. Balogh T. Kékus I. dr. Popovics György, Szabó József, Csapó Dezső, Hegyesi Márton, Mózes Imre, Székelyhidny Károly, Mezey József, Nemes Ferencz, Girschman Konrad, Bérczy Imre, Telegdy József, Nagy Márton, Puskás Lajos, Lakatos Antal, Osváth Lajos, Nagy Lajos, Fényes Endre, dr. Miskolczy Ferencz, Dobozy Kálmán, Balogh László, Tamásfalvy Thury László, Füredi László, dr. Szirmay Vilmos, Éder Géza, Weiterschütz János, Rednik Gábor stb.

Elnöklő főispán a közgyűlést megnyitván, kegyeletesen emlékezett meg Lipót főherceg haláláról s indítványozza, hogy a megye részvétét jegyzőkönyvében fejezze ki s ezt a belügyminiszter útján hozza az uralkodóház tudomására.

A bizottság tagjai az indítványt állva hallgatták végig s azt elfogadták.

Az alispán jelentése.

Ezután felolvasták az alispán időszaki jelentését a közigazgatás állapotáról az utolsó 3 hónapban.

A terjedelmes jelentésből közöljük a következő adatokat:

A közegészség.

A közegészségügy kedvezőtlenebb volt, mint az előbbi évnegyedben, minthogy a hivatalos orvosok 11635 betegét gyógykezelték s így 865-tel többet, mint a megelőző negyedévben. Igazolt szegény beteg gyógykezeltetett 7 éven aluli 264 és 7 éven felüli 216, összesen 470.

Uralkodó kórok voltak: emésztési és légzési szervek, bántalmi, továbbá a váltóláz; ezek azonban kedvező lefolyásuk voltak.

Járványos betegségek előfordultak: kanyaró 8 járásban, 13 községben; a mult évnegyedről maradt 56, szaporodott az évnegyedben 423-al, összesen 479. Meghalt 13;

a vörheny 5 jár. 5 községben, régi 25, szaporodott 66-al, összesen 91. Meghalt 10.

a hökhurut 3 járásban, 3 községben lépett fel; régi beteg 12, szaporodott 48-al, összesen 60 esettel szerepelt. Meghalt 7.

a fültömrigy-lob 2 jár. 2 közs. 43 esetben fordult elő. Meggyógyult mind;

a roncsoló toroklob 2 jár. 2 közs. 2 esetben. Meggyógyultak.

mélység fölé hajol... oh, oh, rémülten hátrál... nem, összeszedi bátorságát. Puff! . . . (Bestiola itt beleesett a tintába). Szegény Bestiola, milyen fekete! Meg fogom menteni. Már megy. Köszönöm Istenem! de ni a papíron fekete nyomot hagy.

Olvastam Topfferben, hogy egy tanuló csrebogarával iratta le a nevét. Ha én Bestiolának íráslecekéket adnék!

És mivel Bestiolán nem volt az íráshoz elég tinta, ismét bemártottam a tintatartóba... s aztán . . . Ah! ki írja le a sok gondot, a sok figyelmet, mit kifejtettem, míg annyira vittem Bestiolát, hogy irt!

Megindítottam egy irányban s ő meghuzta a kezdővonalat.

Mennyi fáradtság! Végre irt! Igen, Bestiola irt! leirta egy darab papírra a saját nevét; Bestiola, nyolcz betű. Megvan!

Ez a szó, mintegy napként ragyogott felém; Bestiola leirta a nevét s ez az én művem volt! Mennyi időt fogunk ketteskén tanulmányozásban tölteni, ha szabad lesznek! De hajh!

Oly világban élt ő, hol a legszebbeknek Legrosszabb sorsuk van.

S különben szegény Bestiola nagyon is szerette a tintát.

Váratlanul belépett a segédtanár; újra Virgilhez láttam, elkezdtem az Aeneis II. könyvét s s elfeledtem Bestiolát. A tanár soká állott mögöttem; hallom még rekedt hangját:

— Még csak itt tart? siessen. Hat órára le kell másolnia az első két éneket s most négy óra. Vigyázzon magára, ha be nem fejezi!

Végre elment s én egyedül maradtam Bestiolával; keresni kezdtem szememmel. Már nem volt ott. Bestiola! Bestiola! Sokáig hívtam. Füzeteket, könyveket, tollakat, mindent átkutattam, mindent felforgattam. Bestiola schol sem volt.

Gondolom, nem egy tragikus verset szavaltam el akkor, a hol gyakran előjöttek e szavak: asszonyom! hitszegő! Aztán lecsillapultam s felsóhajva újra hozzáfogtam a mantvai hatyruhoz, a mint a Sorbonne-on mondják. Félóra mulva Bestiolát, csaknem teljesen elfeledtem. Én hálátlan, nem is gondoltam többé a bogárkára, csak mikor valami latin szó megjegyzése végett bemártva tollamat, hegyével kihuztam feketén, megfulva, ez alkalommal valóban holtan — Bestiolát — a szegény Bestiolát, barátomat, társamat! Povera Bestiola!

Könnyet és bánatot kapott eleget; még soká őriztem apró, csinos bogártestét, a melyet be akartam balzsamoztatni, mint valami egyiptomi gulát s vigasztalan sirverseket irtam számára.

Hol van most, annyi év multán? Gombostűre szurhattam volna: ehhez nagyon sok volt az én szereletem. Elvesztettem; de őrzöm valóban kedves emlékét. Az összes földi szerelmek ennyit sem hagynak hátra.

a *hólyagos himlő* 3 járás 4 községében 26 esetben fordult elő. Meghalt 3;
 a járványos *agygerinczhártyalob* egy községben 3 esettel szerepelt s mind a 3 beteg meghalt;
 a *hasi-hagymáz* két községben 2 esettel, 1 meghalt.

Az állategészségügy.

Az elmúlt 3 hónap alatt az állategészségügy kedvezőtlen volt. A sertésvész 12 községben uralkodik még. Biztos kilátást nyújt ez arra, hogy a vész teljesen megszűnik.

A lovak között a cséffai és mezőkeresztesi járásban a takonykór különösen Schwartz Ferencz birtokosnál tömegesebben pusztított. A baj már régi keletű, még az őszre vezethető vissza, de az állatorvos nem ismerte fel a bajt s így az egész állomány inficiálva lett. Szigorú intézkedést tettek.

Az alispán értesítésére a földmivelési miniszter 5 állami állatorvost küldött le, akik a mallein oltást alkalmazták. Összesen 74 lovat irtottak ki.

A veszélyes betegség más 8 községben is fellépett, miért is az alispán kérte a minisztert, hogy az állami állatorvosok az összes sik-járáások lóállományainál alkalmazzák a mallein oltást. Még erre válasz nem érkezett.

A személy és vagyonbiztonság jó volt. B-Diószegen új csendőrs állított fel s már megkezdte a működését.

Tüzeset 76 esetben fordult elő.

Az iskoláztatás általában kielégítő volt, csak a vaskóhi járásból jelentették, hogy több községben nincs tanító s így a gyermekek semmi oktatásban nem részesülnek.

A sorozás kedvező eredményt mutatott. Összesen volt 9644 hadköteles; előállított 9048, a sorozástól távol maradt 596, besoroztatott 1765 egyén.

A közutak és műtárgyak elég jó karban vannak.

Az őszi és tavaszi vetések kedvező időben sokat javultak és jó közepést, vagy ezen felüli termést ígérnek.

Az inség a megyében.

A vármegye nagy részében, különösen a hegyvidéken nemcsak teljesen vagyontalan napszamosok, hanem a kiscgazdák között is igen nagy *inség* mutatkozott.

Az Inség-bizottság a belügyminiszter által rendelkezésre bocsátott 15.000 frtból intézkedett, tengerit beszerezve s azt örölte kiosztotta.

Ily segélyben a beéli, vaskóhi, margittai, micskei és belényesi járás legtöbb, a központi, mkeresztesi, élesdi, tenkei, b.-ujfalui b.-tordai, derecscei járás egyes községeiben összeirt 8—9000 inséges egyén között több mint 2000 métermázsa gabona, illetve liszt kiosztatott.

Ezenfelül a m.-csékei járásban s a központi járás 2 községében némi vagyonnal bíró kiscgazdák részére, helyzetük könnyítése végett 1500 métermázsa tengeri kölcsönkép, igen előnyös feltételek mellett eszközöltetett ki.

Szerencsére azonban az inség járványa nem szolgáltatott okot s a munkaidő beáltával megszűntnek tekintendő.

Az adók befizetése a múlt évi silány termés miatt igen kedvezőtlen.

Végül *Hegyesi* Márton biz. tagnak a 3-ik honvéd zászlóalj története című műért a törvényhatóság fejezte ki köszönetét.

Az alispán időszaki jelentését elfogadták és *Hegyesi* Mártonnak köszönetet szavaztak.

A megüresedett alpénztárnoki állásra egyhangulag *Jellinek* Géza hely. alpénztárnokot választották meg.

A számonkérő szék jelentése felsorolja az egyes hivatali ügyosztályok tevékenységét. Hátrány itt-ott alig egy néhány van. Általában a jelentés örvendetes adatokat sorol fel a tisztviselők működéséről. Tudomásul vették.

Elfogadták a vármegyei szegény alapról, a mértékhiitelesítő, betegápolási, ebadó, mezőgazdasági alap és az 1898. évi katonai beszállásolási pótdó kivételéről szóló főszámvevői jelentést.

A honvéd miniszter leirt, hogy a hadapród iskolai pályázatoknál a közigazgatási tisztviselők gyermekei az állami tisztviselők gyermekeivel egyenlő joggal bíraltatnak el.

Az egyes vármegyék átiratait egyszerűen tudomásul vették.

Tisza István gróf indítványa.

Gróf *Tisza* István hosszasan terjesztette elő indítványát a mezőgazdasági és ipari szervezetek támogatása iránt. Fejtegette a szervezetek nagy fontosságát s azon előnyöket, a melyet ezektől bizton várhatunk. Végül indítványozza, hogy a vármegye kellőleg méltányolja az alakítandó szervezeteket s a szervezetet céljaira 10,000 koronát szavazzon meg.

Az indítványt elfogadták.

A tisztviselők drágasági pótléka.

A vármegyei tisztviselők drágasági pótléka tárgyában, tekintettel a mostoha viszonyokra, már a múlt közgyűlésből egy bizottság lett kiküldve. A bizottság foglalkozott az ügygel s a közgyűlés elé terjesztette jelentését. E szerint a bizottság is méltányosnak tartja a kérelmet. Javasolja, hogy a központi tisztviselőknek 700 frt fizetésig fizetésük 15 százaléka, a magasabb fizetésűeknek fizetésük 10 százaléka, a vidéki tisztviselőknek 700 frt fizetésig 10 százalék, a magasabb fizetésűeknek 5 százalék drágasági-pótlékot adjon a vármegye. A pótlékot már most fizessék ki.

A kérdéshez gr. *Tisza* István szólalt fel hosszabban. Tanulmányozta a legapróbb részletekig, számadatok alapján a kérdést. Nem fogadja el a küldöttség javaslatát, hanem külön indítványt tesz; és pedig, hogy a központi tisztviselők: a 800 frt fizetéssel bírók 15 százalékot, a 800 frttől 1200 frtig 10 százalékot s a többiek csekélyebbet, akként, hogy a maximum 120 frtot meg nem haladhat. A vidéki tisztviselők mind változatlanul 10 százalékot kapjanak, de a maximum 60 frt legyen. Így az egész drágasági pótlék 338 frttal több lenne de ez elenyésző csekély.

Böszörményi Lajos pártolja *Tisza* István javaslatát; de nem helyesli, hogy a miniszter jóváhagyása nélkül már kifizessék, mert miből pótolják helyre, ha a miniszter elutasítja a pótlék megszavazását.

Szabó József nem helyesli, hogy *Tisza* István megváltoztatja a főszámvevő adatai után kidolgozott javaslatot. Ez csak elodázná az ügyet.

Bögös Lajos az ellen szól, hogy a vidéki tisztviselőknek más mértékkel mérnek, holott az is mindent a központból szerez be, sőt még gyermekeinek neveltetése többbe kerül. Indítványozza, hogy egyenlően állapítsák meg a pótlékot.

Beöthy László főispán a pótlék azonnali kifizetését mint rendkívüli előleget tartja keresztül vihethetőnek, hogy a miniszter ellenzése esetén visszafizetésnek legyen helye.

A törvényhatóság elfogadta gr. *Tisza* István javaslatát, a főispán pótlásával.

A vármegyei napi dijas irnoknak a központban 15 százalék, a vidéken 10 százalék drágasági pótlékot szavaztak meg, 1899. január 1-től.

A kórházi tisztviselőknek hasonló kérelmét szintén kedvezően intézték el.

A kórházi választmány előterjesztését a szükséges építkezésekre nézve elfogadták.

A Belényes községben pár évvel ezelőtt beszállásolt katonaság után a beszállásolási összeget már nem lehet megtéríteni, mert most

már nem tudják, kinél voltak a hadfiak elszállásolva.

A közkórházi személyzet napi díjait akként állapították meg, hogy a főorvosnak 6 frt, az alorvosnak 5 frt, a többi tisztviselőnek 3 frt napidíj jár kiküldetés esetén.

A közigazgatási bizottság 1897. évi időszaki jelentését elfogadták.

A szükséghez képest egy második aljegyzői állást szerveztek.

Lipták Rezső régi irnokot nyugdíjazták s méltányossági szempontból részére évi 100 frt kegydíjat szavaztak meg.

Ezután még sok apróbb tárgyat intéztek el s déli 12 órakor a főispán a közgyűlést bekezesztette. A még hátralevő ügyek tárgyalását ma folytatják.

A Förster-ügy fejleményei.

Eléggé ismeretesek olvasóink előtt azok a viharos ülések, a melyek néhány nap óta az államvasuti gépgyár és a diósgyőri hámor budget áthelyezéséből kifolyólag a Házban napirenden vannak.

Sim a Ferencz erős vádjaira, melyeket az eltávozott vasgyári igazgató, Förster Nándor ellen felhozott, Polónyi erősen követelte, hogy bünvádi eljárást indítsanak a megvádolt igazgató ellen.

Az a körülmény, hogy Vörös államtitkár nagyobb szabású czáfoló nyilatkozatot tett a felhozott vádakra, jóformán csak olaj volt a tüzre; különösen Polónyi volt az, aki erős polemia keveredett a jobboldallal.

A vitaközös hangja már a tegnapelőtti ülésen meglehetősen élesre vált és előrelátható volt, hogy a kiméletlen ripsztirozások, a melyeket Bánffy miniszterelnök provokált, valamelyes konfliktusban érik el mihamar tetőpontjukat.

Nos, ami előrelátható volt, az tegnap meg is történt.

A Ház tegnapi ülésén kitört a heves vita és személyeskedésre vált. De 5 órakor vett távirati értesülésünk az esetről a következő:

Budapest, jun. 15. (Saját tud. táv.) A Ház ma délelőtti ülésén *Polónyi* Gézát, aki a *Förster*-ügyben hevesen megtámadta a kormányt, *Bánffy miniszterelnök* «*perfid*»-nek nevezte. A személyében ekként megsértett képviselő nyomban segédek után nézett és az ülés befejezte után *Kubik* és *Tóth* János orsz. képviselők útján provokáltatta *Bánffy* miniszterelnököt. *Bánffy* azzal felelt a provokálásra, hogy majd a délután folyamán nevezi meg segédeit.

Szóval a lovagias affér esete beállott; hogy tulajdonképpen ki a felelős ezért az összekoczkodásért, azt e pillanában még nem tudjuk.

Valószínű azonban, hogy a miniszterelnök kurta-furcsa eljárása volt a fő indítók arra nézve, hogy két hónapra a fegyveres elégtétel adás terére lépjen.

A harmadik nap.

A bagaméri ügy.

Majdnem egészen üres teremben folytatták tegnap a bagaméri ügy tárgyalását, amelynek folyamán a kisebb bűnösökre tértek át, a lázadókra, akik kiabáltak és akik bevették a jegyzői lak ablakait.

Hogy milyen fárasztó és kimerítő a vég-tárgyalás, erről leginkább bizonyosságot tesz azon körülmény, hogy már idáig két törvényszéki jegyző beteg lett, s délután már a harmadik jegyző volt a tárgyaláson.

A vádlottak mindent tagadnak s a tanuk

sem tudják azt igazolni, hogy kik a bűnösök, csak a községi jegyző és az egyik csendőr *Matyus* vádol; azonban az utóbbinak a vallomását ismét nagyon meggyöngítette maga a jegyző, aki határozottan azt állítja, hogy a csendőr a szobából nem láthatta, vajjon vannak-e kinnt. Később pedig ő maga is ellenkezésbe jött több ízben önmagával.

A tárgyalás különben tegnap nagyon egyhangú volt, nem volt egyetlen egy érdekesebb mozdulat sem.

A vádlottak igen értelmesek s mindannyian határozottan állítják — ártatlanságukat. Kint az udvaron nagyobb csoportokban állanak s ott beszélgetéssel és a helybeli hírlapok olvasásával töltik az időt.

A tárgyalás azt bizonyítja, hogy a lázadás alkalmából nem a szocialisták idézték elő a bajt, hanem a tulszigoru adóvégrehajtás.

A vallásos nép megbotrányozással beszél, hogy még a Karácsony hetében is voltak foglalni s alig 10 nap múlva ismét foglaltak. Állításuk szerint a karácsonyi ünnepekben nem volt egyiküknek sem pénze, mert ami volt, azt mind el vitték adóba. Ugy látszik, a bagamériek nagyon vallásosak, legalább mondásaik arra következtetnek.

A mai napról tudósítók a következőket közli:

A tegnapi végtárgyaláson folytatták a vádlottak kihallgatását, akik azonban mindent tagadnak. *Gyenge* Béla törvényszéki jegyzőt tegnap *Hermann* Aladár törvényszéki jegyző váltotta fel.

B. Atmos Sándort hallgatják ki legelőször, aki lázongással van vádolva. Azt tagadja, hogy ő lármázott volna.

Somogyi József ugyanazon váddal van terhelve. Ott volt, de nem kiabált. Azért ment oda, mert hallotta azt, hogy *Baloghot* megszurtták. A vád szerint azt is kiabálta, hogy a zálogolás nem volt jogos. A vádlott azonban ezt tagadja.

— Maga még azt is kiabálta, hogy a jegyző a hibás.

— Azt én nem mondtam.

Lakatos Lajos így védekezik:

— Én hivatalosan mentem el, mert fel voltam hívva.

— De maga már látta azt, hogy ott lázongnak.

— Nekem visszaadták a pénzem, azután én haza mentem.

Vida Dániel esküdt szintén izgatott a csendőrök ellen a vád szerint, azonban a vádlott azt mondja, hogy bent volt a község házában, amíg a lázadás tartott.

Szabó Sándor szintén tagad, azt mondja, hogy a gyámpénztárnál volt dolga s csak addig volt ott, amíg dolgát elvégezte.

Kosztá József ott volt, de nem kiabált. Mint esküdt, hivatalos ügyben volt ott.

Hasonlóan vallanak a többi vádlottak: *Madai* Lajos, *Kováts* Dániel, *Jenei* Sándor, *Armos* Sándor, *Somogyi* József, *Józsa* Imre, *Bertalan* József, *Takács* Sándor, *Armos* Dániel, *Szilágyi* István, *Szentmiklósy* Sándor, *Sáji* Ferencz, *Kósa* Sándor, *Lakatos* Lajos, *Vida* Lajos, *Szabó* Sándor és *Aszla* József.

Takács Sándor főbíró elmondja, hogy a végrehajtást a jegyző megbízásából teljesítették, őt még nem is értesítették a végrehajtásról. A csendőrök odahozatalát határozottan ellenezte.

Elnök: Maga nem így vallott a vizsgálóbíró előtt.

— Ugy mondtam én kérem azt ott is.

— Ezt csak azért mondja, hogy a lakosság előtt tisztázza magát.

— Nem azért, én egészen ártatlan vagyok.

— Mondták az emberek azt, hogy a csendőr szuronját megfogták?

— Igen.

— Miért nem küldték el azonnal a csendőröket?

— Mert nem volt idő arra; mindjárt jöttek az emberek. A község házára ide jöttek, *Szilágyi* Lajos, *Makai* József, *Szabó* Imre

Szilágyi Imre, ezek kiabáltak, de még akkor nem lázítottak, csak azt mondták, hogy igazságtalanul szurta le a csendőr *Baloghot*.

— Miért maradtak ott még azután is a csendőrök?

— Ők nem akartak elmenni.

— A lelkes mit beszélt.

— Csitította a népet, én pedig visszaadtam a zálogokat, a magam felelősségére. A zálogoknak a kiadását nem követelték, azt én önkényt adtam ki.

— Ki volt a vezető?

— Mindenki egy formán beszélt, már akkor 2—300-an voltak s így nem lehetett látni, hogy ki a vezető.

Elnök figyelmezteti, hogy a vizsgálatkor emlékezett a vezetőkre. Azonban ő megmarad vallomásánál s azt mondja, hogy azokat nevezte meg a vizsgáló bíró előtt, akik hozzá a legközelebb állottak, de nem ezek voltak a vezetők.

— Mi idézte elő a tüntetést a jegyzői lak előtt?

— Az, hogy az ablakon ki lőttek.

— Kéri megbüntetni a lázadókat?

— Nem.

— Kéri a kárt megítélni?

— Igen.

— Nincs arra gyanuja, hogy ki gyújtotta fel a jegyzői istállóját?

— Nincs.

Védő: Hova lettek a zálogolási jegyzőkönyvek?

— Azt nem tudom.

— Ki volt az dobolva, hogy azon a napon a zálogokat elárverelik?

— Ki.

A szembesítések.

Ezután megkezdték a szembesítéseket. Sorra behívták a tanukat s mindegyiket külön megkérdezték, hogy kit látott ott. A tanuk azonban többnyire így vallanak:

— Nem láttam, hogy ott lett volna.

— Nem volt ott.

— Ott volt, de nem lármázott.

— Nem dobált az kérem egyszer sem.

— Csak *Matyus* csendőr ösmer fel mindenkit, meg a jegyzőt. *Matyus*, aki különben beismeri, hogy először volt a faluban, határozottan állítja, hogy kiket ösmer fel, míg csendőr társa alig egy két emberre mondja:

— Ott volt az kérem, de hogy nem lármázott-e azt nem tudom.

Szártori jegyző négy-öt vádlott kivételével a többiről azt állítja, hogy ott volt, a vádlottak azonban a szembesítés után is megmaradnak azon állításuk mellett, hogy ők csendben voltak s tanukra is hivatkoznak.

A jegyző főláztónak *Váli* Józsefet tartja, aki vallomása szerint nazarénus és aki így lázított:

— Valamint a csendőr leszurta azt az embert, úgy szurassék le ő is a saját szuronya által... (Derűltség.)

Váli azonban tagad. Így van ez az összes vádlottakkal: mindannyian tagadnak.

A jegyző a védő azon kérdésére, hogy a csendőrök láthatták-e azt, hogy kik dobálnak, határozottan azt feleli: nem.

Matyus csendőr az egyik vádlotról *Kósáról* azt állítja, hogy már reggel is ott volt, azonban *Kósa* tanukkal beigazolja azt, hogy délelőtt nem is volt otthon, hogy csak délután érkezett haza.

A csendőr azonban daczára ennek, megmarad vallomása mellett.

A többi tanuk, mint *Kocsis* János, *Szász* Imre, a főbíró, a végrehajtó s még többen nem emlékeznek, hogy ki volt ott s a legtöbb vádlotról azt állítják, hogy csendben nézte a tüntetést.

A délelőtti hátralevő része a szembesítésekkel telt el.

A kik a jegyző-lak ellen tüntettek.

Délután folytatta a törvényszék a tárgyalást. A tárgyaló teremben délután több hallgató volt mint eddig, azonban a számuk még akkor sem volt harmincz. A község legkevésbé sem érdeklődik ezen tárgyalás iránt, még a tárgyaló terem rendes alakjai sincsennek itt, akik pedig máskor még a legkisebb ügyek tár-

gyalásánál is egészen megtöltik a tárgyaló termet. Főoka ennek valószínűleg az, hogy a hallgatóságnak alig jut szék, mer majd minden ülőhelyet a vádlottak foglalják el.

Délután *Thury* Endre volt a jegyző, mert a délelőtti tárgyalás *Hermann* Aladárt annyira kimerítette, hogy beteg lett.

Az első vádlott *Szilágyi* József, aki vádolva van azzal, hogy rábeszélte *Baloghot*, hogy a gabonát ne adja oda.

A vádlott tagad.

— Nem voltam én kérem ott sem; otthon voltam.

— Azzal is van vádolva, hogy a község házában izgatott.

— Nem azért voltam én ott, kérem, hanem azért, mert kontraktust akartam iratni. Mikor én a község házához mentem, már sokan voltak ott és én mindjárt haza is mentem a tiszteletes urral.

— Maga ott volt a jegyzői lakásnál is egy vasvillával.

— Nem voltam én ott kérem s a kezemen nem volt semmi sem, csak később mentem arra, azért, hogy az apósomat megvédjem. Bent sem voltam az udvaron.

Szabó Dániel a második vádlott, aki ugyanazon vádakkal van vádolva, amikkel *Szilágyi* József. A fiatal ember tagad, ott volt ugyan a *Balogh* házában, de csendben volt. A jegyző házában nem lázított.

Nyuzó Benedek gyorsan beszéli el, hogy csak azért volt ott, mert látta, hogy baj van. Csak a lövés után ment oda.

— Maga is lázító volt.

— Én csak harangozni akartam, de már akkor harangoztak és akkor haza mentem. A jegyzői laknál már nem voltam.

— Este feleségetül volt ott?

— Nem voltam én ott.

Terjei József beismeri, hogy ott volt; de csak azért ment oda, mert a többiek is mentek, azonban ő semmit sem csinált.

— Hiszen tanuk vannak reá, hogy lázított.

— Kérem azokat szembesíteni.

Rácz Gábor beismeri, hogy ott volt, de csendben volt, ő semmit sem csinált. A jegyzői laknál nem is volt. A vádlott a vizsgáló bíró előtt beismeri, hogy *Nagy* Sándor azt mondta, hogy a jegyzőt meg kell ölni. A vádlott tagadja.

Bertalan Sándor, egy kis öreg ember állítása szerint csak a harangszóra ment fel a község házára.

Mi volt a kezébe?

— Nem volt nekem más semmi csak egy napraforgó.

— Maga bement a jegyzőnéhez is?

— Nem voltam én ott kérem.

Biró Bálint mint mondja a szőlőbe volt. Hosszasan beszéli el azt, hogy a kérdéses napon hol volt. Azt mondja, hogy a csendőröket csak fiatal emberek kergették. Azt mondja, hogy csak akkor ment oda, mikor már mindennek vége volt. A ki mást állít róla, az méltatlan ember.

Turi György beismeri, hogy ott volt, de csendben volt. Neki jó szándéka volt.

Lakatos János egy öreg ember, aki azt mondja, hogy nem volt a község házában, csak oda indult, de nem ment el; s ezt lelkére állítja.

Pósa János azzal védekezik, hogy ő Váradon volt s mikor haza ment, már mindennek vége volt. Az elnök figyelmezteti, hogy más képen beszélt a vizsgáló bíró előtt: azonban megmaradt tagadása mellett.

Sije Dániel beismeri, hogy felment a harangverésre, mert azt hitte, hogy tűz van és azért vasvillát vitt magával, de ő mindjárt bement a község házára, s ő semmit sem csinált.

— Csendesíteni akartam a népet, azért mentem oda az emberek közzé, de nem hallgattak rám.

Tóth Sándor azt mondja, hogy a zálogjárt volt a község házában. A vád szerint már a foglalásnál fenyegetődött a szocialistákkal.

— Nem tudom én kérem azt sem, hogy kik a csuczilisták, sohasem beszéltem én velök, csak hallottam, hogy vannak csuczilisták.

Bertalan Imre azt mondja, dologba volt ott, de mikor látta, hogy baj van, hazament, a jegyző házában bent sem volt.

Rácz Mihály a harangszóra ment fel kíváncsiságból.

Juhász Imre hasonlóan tagad.

— Mondja a szemembe ha meri, én hozok akár husz tanut is, hogy ott sem voltam.

Szabó Imre azzal van vádolva, hogy azokat akik a tüzet tiltani akarták, ebbeli szándékukban megakadályozta. A vádlott ezt tagadja. Szücs Sándor szintén tagad.

A tanuk.

Kiss Sándor egy gyönyörű szép galambösz öreg ember, aki ott ügylegett tüntetésnél, azt mondja, hogy Szilágyit nem látta.

Azután a törvényszék sorra vette azokat a vádlottakat, akiket délután hallgattak ki, s a tanu minden vádlotról azt mondja:

— Nem láttam ott.

— Nem ismerem.

— Ott volt, de csak nézte a lázadást.

Armos Józsefné tanu hasonlóan vall.

Kiss Géza végrehajtó másképen vall, mint ahogy a vizsgáló bíró előtt vallott. A vádlottak közül csak két vádlottra vall terhelőleg, a többi nem látta.

Azt mondja, hogy Tóth Sándor már a foglalkór fejezetétől, hogy majd másképen lesz, ha eljönnek a szocialisták.

Mátyus csendőr a vádlottakat erősen megnézi s majdnem mindegyikről azt mondja, hogy látta ott a tüntetésnél. Amidőn azonban valaki tagad, erősen dadog. Minden vádlottra azt mondja:

— Látni láttam, de hogy hol, azt nem tudom.

Korsós csendőr nem emlékszik, hogy kik voltak ott.

A végtárgyalás most már nagyon gyorsan folyik, úgy hogy valószínűleg már ma befejezik a bizonyítási eljárást s akkor szombaton meglesz az ítélet is.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. ítélő tábla elnöke Kolb Géza végzett joghallgatót a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká; a nagyvárad kir. törvényszék elnöke pedig Ardelean Jusztin végzett joghallgatót a nagyvárad kir. törvényszékhez állandó hitese román tolmácscsá nevezte ki.

* **Kisgazdák tanulmányutja.** A «Biharmegyei gazdasági egyesület» akcióit indított, hogy a biharmegyei kisgazdák közvetlen tapasztalat utján tanulmányozzák a mezőhegyesi állami mintagazdaságot. Az egyesület felhívására pár száz kisgazda jelentkezett a tanulmányutra. Ilyen nagy tömeget azonban nem vihet a gazdasági egyesület Mezőhegyesre. A napokban azonban egy nagyobb csapat kis gazda megy a mintagazdaság megtekintésére. A költséget a gazdasági egyesület fedezi. Weingärtner Andor egyleti titkár vezeti a kirándulást.

* **A hadapród iskola kazánháza.** A nagyvárad honvéd hadapród iskola kazánháza építése ügyében tegnap vegyes bizottság járt kint az iskola területén. A város képviselőin kívül Alpár Ignác műépítész, továbbá a kereskedelmi miniszter kiküldöttje és a honvéd parancsnokság képviselői voltak jelen. A bizottság az építést engedélyezhetőnek találta. A kazánház építésének ügye a legközelebbi városi közigazgatási bizottsági ülés elé kerül.

* **Mikor lesz a lóverseny?** A biharmegyei gazdasági egyesület lóverseny rendezőbizottsága tegnap délután 2 órakor, gr. Tisza István elnöke alatt, ülést tartott a megyeházán. Megállapították az ez évi nagyvárad lóverseny tervezetét s határnapját. Az idei lóverseny szeptember hó 23. és 24-én lesz.

* **Kik vannak a francia kamarában?** Alig hogy a franciaországi képviselő-válasz-

tások lezajlottak és az új kamara megalakult, már is akadt egy statisztikus a ki kipiszkálta a képviselői egyformaság tömegéből, hogy ki miféle. És összeállította, hogy a francia kamarában van; 75 ügyvéd, 47 orvos, 23 szolgálaton kívüli katonatiszt, 20 tanár, 2 tanító, 1 segédtanító, 17 volt bíró, 7 hajdani diplomata, 11 volt államtanácsos, 2 pap, 9 mérnök, 90 földbirtokos és háztulajdonos, 38 iparos, 20 gazdálkodó, 19 tisztviselő, 1 tőzsdeügynök, 1 végrehajtó, 5 patikárus, 30 újságíró, 18 kereskedő, 15 hajdani közigazgatási tisztviselő (prefektus, alprefektus, prefekturális tanácsos), 10 hajdani miniszteri tisztviselő, 5 kereskedősegéd vagy ügynök, 3 bankár, 3 közmunka-vállalkozó, 1 pénzügyigazgató, 1 műépítész, 1 kataszteri mérnök, 4 drámai költő, 1 állatorvos és 1 festő Kuriozítások: 1 főpinczér, 1 postakocsis és 1 zsidóbarát.

* **Esküvő.** Diszes esküvő volt tegnap az olasz plebánia templomban. Mikeszka Lajos pénzügyigazgatási fogalmazó esküdött örök hűséget bájos arájának, Petrus Anna Erzsébet kisasszonynak. A templomot előkelő nagy közönség töltötte meg. Az esketést Denes János t. b. kanonok, esperes-plebános végezte, ki a fiatal párhoz mély hatású, rövid beszédet tartott. Násznapok a vőlegény részéről Keller József ny. cs. és kir. őrnagy, a menyasszony részéről Györfly József takarékpénztári könyvvezető voltak.

* **A Vénusz átvonulása a hold felett.** A csillagászok, pontos számításaik alapján, május hónap 26-ikát tüzték ki azon napul, mikor a legbájosabbik csillag, a Vénusz átvonul a hold felett. Ugy látszik azonban, hogy a tudósok túllétek a célon, előbbre tették a nagy napot a kelleténél. Igenis, mert a mint ügybuzgó rendőri tudósítónk jelenti, a nagy csillagászati esemény tegnap történt meg, még pedig délután fél 5-kor, az Áldás utcában. Az utközben esendesen ballagott egy termetes honpolgár, ellenben sebes robogással feltűnt egy bájos bicikliző hölgy. Az események találkozási pontja az utca közepétáján volt, ahol is a poczakos férfi elvágódott s rajta diadalmasan keresztülrobogott a fürge sporthölgy. És mikor a honpolgárnak levált fejről a paróka, akkor tűnt ki tulajdonképpen hogy a bájos Vénusz a hold felett vonult át, azon hold felett, a mely élő czáfolata annak a bizonyos «Nincs többé kopasz fej» kezdetű frázisnak. Az érdekes esetről sem csillagász, sem rendőr nem volt jelen.

* **Hogyan lehet főkezni a szocializmust?** A mátravidéki nép nagyrésze a nyári időszakra az alföldre jár summásnak. A folyó év tavaszán Pétervásárról sokan Zselénszky Róbert gr. aradmegyei uradalmahoz szegődtek a munkások, honnan a napokban szép meglepetésben részesítették itthon maradt családjaikat. Mindegyik egy szép és értékes imakönyvet, meg egy rózsafüzért küldött feleségének. Eme szép cselekedetüket érdekesen világitja meg a küldeményeket kísérő levelük, melyben elmondják, hogy jó helyük van s hogy az uraság keresztényi módon szentelteti meg velük a vasár- és ünnepnapokat, sőt pünkösd napján mindnyájukat Mária-Radna bucsujárhelyre küldötte az uradalom. Innét küldötték aztán most az emléktárgyakat a jámbor munkások. Hát ez kérem többet ér a zsendárszuronynál!

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a következő gyászjelentést: Özv. Brittig Jakabné szül. Vass Mária a maga valamint az összes rokonok nevében mély fájdalommal tudatják a szerető jó férj, illetve gyermek, vő, testvér, sógor és rokon Brittig Jakabnak folyó év június hó 16-én d. u. 4 órakor életének 30-ik s boldog házassága második évében 4 heti súlyos szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 17-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Nagy-Körözs-utca 700. sz. háznál beszenteltetni s az örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességetekre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. jun. 15. Béke hamvaira.

* **Márkus József Nagyvaradon.** Mikor multkoriban bemutatója volt a «Kukta kisasszony»-nak, nagyban fokozta a közönség érdek-

lődését és kíváncsiságát a darab iránt az az előzetes hír, hogy az ügyes és ötletes bohóság szerzője, Márkus József maga is jelen lesz a bemutatón. Am a hír nem bizonyult valósnak. Ugy látszik azonban még sem volt a hiradás teljesen légből kapott, amennyiben — egyik helybeli laptársunk közlése szerint — a mai előadáson minden valószínűség szerint jelen lesz a szerző is. Ha tényleg így lesz, kétségtelen, hogy a közönség tüntetni fog az ismert tollu fővárosi újságíró mellett, aki különben is régi ismerőse, még nagyvárad szereplése korából. Ugy halljuk, hogy a várad hírlapírók bohém-estélyt rendeznek az ünnepelt kolléga tiszteletére.

* **A szerb dalosok üdvözlése Debreczenben.** Szerb dalosok a legszebb emlékekkel távoztak el Debreczenből. Ez kitűnik azon kedves hangú táviratból is, mely a szerb dalosok nevében Simics Zsivojin és Milavanovics Gyoka küldött Simonffy Inre kir. tanácsos polgármesterhez, így hangzik:

Utthonunkba megérkezvén, a fényes fogadtatás, a kimondhatatlan őszinteség és mindnyájuk részéről tapasztalt testvéri szeretetnek hatalmas benyomásaitól még mindig felmagasztosultan sietünk Önöknek ezen az uton is kifejezni a mi legmélyebb hálánkat s meleg testvéri üdvözlésünket küldjük Debreczen összes testületeinek és az egész lakoságnak.

A Sztankovics egyesület nevében: Simics és Milovanics.

* **Ertesítés.** Nagyvárad város községi elemi II-ik (második) leányosztályainak jelen tanévi zárvizsgálatai az alább felsorolt napokon és sorrendben fognak megtartatni: június 22-én d. e. 8 órakor Ujvároson, június 22-én d. u. 2 órakor Váralján, június 23-án d. e. 8 órakor Olasziban. Mely vizsgálatokra a szülők és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. június 15. Beczkay Lajos, kiküldött vizs. biz. e.nök.

* **Nyilvános vizsgálat.** Nagyvárad város községi elemi I. (első) fiú osztályainak jelen tanévi nyilvános zárvizsgálatai az alább felsorolt sorrendben és napokon mindenkor délelőtt 8 órától kezdődőleg fognak megtartatni: június 20-án Váralján, június 21-én Olasziban, június 22-én Ujvároson I. B) oszt., június 23-án Ujvároson I. A) oszt. Mely vizsgálatokon a szülők és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. június 15. Dr. Radó Ignác, kiküldött vizs. biz. elnök.

* **Vizsgálatok.** A nagyvárad községi elemi fiúiskola negyedik osztályaiban az 1897—8. tanév végével a záró-vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni: június 20-án d. e. fél 9 órától a v.-olasz iskolában, június 21-én d. e. fél 9 órától az újvárosi iskolában, mely vizsgálatokra a szülők és tanügy barátok tisztelettel meghívotnak. — A nagyvárad községi ismétlő leányiskolákban az 1897—8. tanév végével a záró-vizsgálatok a következő sorrendben lesznek megtartva: június 21-én d. u. 3 órától a v.-olasz iskolában, június 23-án d. u. 3 órától a v.-velencei iskolában, június 24-én d. e. 9 órától az újvárosi iskolában, mely vizsgálatokra az érdekeltek tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1898. június hó 14. Stark Gyula, vizsg. bizotts. elnök.

* **A pötty-újság.** Rendkívül kedves czimképpel és változatos tartalommal köszönt be a Mese-Világ 22-ik száma. A csiribiri olvasók sok jót kapnak benne. Ott van mindjárt a folytatásos gyönyörű tündérmese az Eperke. Utánna következik G a r a bácsi csengő-bongó verse: Mese a kis csengőről. M a r i néni a Kisértéről mesél, E l i z néni pedig egy kis fiú fényes karrierjéről. A czimképhez írt vers és a fővárosi levél fejezik be az érdekes tartalom-sorozatot. A kitűnően szerkesztett gyarmeklap ára negyedévre 150 fillér.

* **Étveszett óra.** Tegnap szerdán délután hét óra körül elveszet a Szt.-László téri holdas templomtól a Lévy palotáig egy kis, egyfedelű női óra láncz nélkül. Az óra tulajdonosa a becsülettel megtalálónak, a mennyiben lapunk kiadóhivatalában jelentkezik, fényes jutalmat ad.

SZINHÁZ.

Szinköri hírek. »Coulisset ur« bohózat 3 felvonásban — kerül holnap, pénteken először színre. A jóízű darab — melyet E. Blum és R. Foché írt, s Mihályi J. fordított magyarra — az elmúlt színházi évadban a budapesti Vigszínháznak ugynevezett »slágerje« volt, s ma is állandóan műsoron van. A főbb szerepeket Laczkó A., Miklósi I., Solti H., Bartos, Janovics, Pataki és Vendrei játsszák. Szombaton megismétlik a darabot.

Orgazdaság nagyban.

Budapest, június 15.

Nagyszabású bűnpör tárgyalásába fogott ma a budapesti törvényszék. Körülbelül 3 év előtt történt, hogy a rendőrség letartóztatta Detsinyi Frigyes fővárosi droguista nagykereskedőt, aki ellen az a gyanu merült fel, hogy a szakmájába vágó gyárak és nagykereskedők alkalmazottaitól rendszeresen vásárolt lopott drogériákat. Panaszt emelt a Strobentz-gyár részvénytársaság és Hesz Izidor és társa cég. A lopott holmik értéke több ezer forintra rugott s azokat Branustein József ügynök és Szekeres István, a Strobentz-gyár raktárosa hordozták Detsinyihez, ki a napi áron jóval alább fizetett nekik.

Detsinyivel még egy csomó ember jutott fogságba, ahonnan valamennyien kiszabadultak ugyan a vizsgálat befejeztével, de aztán a manipulációkban részt vettek közül tizenheten a vádlottak padjára kerültek. Valamennyi ellen lopás vagy orgazdaság a vád, mely szerint a kár 20—25000 frtot tehet ki. A monstre-bűnpör tárgyalását nagy hallgatóság jelenlétében ma kezdte az esküdtszéki terembe tárgyalni a törvényszék Lenk Gyula kir. táblai bíró elnöklésével: szavazók: Richter Antal és Madarassy Béla dr. bírák. A vádhatóságot Pataky Gyula dr. királyi alügyész, a panaszos Strobentz-céget Kelemen Lajos dr. képviseli. Védőkként szerepelnek Darvai Fülöp dr. (Detsinyi Frigyesért) Pollák Illés dr. (Detsinyi Károlyért), továbbá Guthy Soma dr. Kiss Ferencz dr. Sente Gyula, Leszlényi Imre, Baczó Pál, Weisz Miksa és Neumann Árpád dr. ügyvédek.

A tárgyalás, mely 4—5 napon át fog tartani, vádlottaknak az általános kérdésekre való kihallgatásával kezdődött. Kelemen dr. kijelenti, hogy a panaszt egész terjedelmében fentartja, csupán Detsinyi Károly és Battes Istvánnak a megbüntetését nem kívánja. Pataky kir. ügyész megjegyzi, hogy Detsinyi ellen hivatalból üldözendő a vád, s így ellene folytatni kell az eljárást. Mivel pedig Battost, mint szolgálatban állott egyént, csak magánvádra lehet üldözni s ha őt illetőleg visszavonják, nem büntethetők azok sem, akik vele abban a bűncselekményben részt vettek.

A törvényszék visszavonult tanácskozni és elhatározta, hogy a Strobentz kárára elkövetett lopás dolgában Battos és Szekeres ellen is megszünteti az eljárást.

Most folytatják Fischer József volt gyárigazgató kihallgatását.

Elnök: Mennyi hát a részvénytársaság kára?

Fischer: 41680 frtot mutattak ki, mert ennyi áru hiányzott a gyárból.

Darvai: Megismerték önök azon az árun, amit Detsinyinél találtak, hogy azok a Strobentz-gyárból valók?

— Nem.

— Folyt-e önök közt valami egyezkedési tárgyalás?

— Nem, én Detsinyi Frigyes urral sohasem érintkeztem.

Most kihallgatják Szekeres István gyári raktárost, aki e lopások dolgában, miután vele szemben visszavonták a panaszt, többé nem vádlott. A raktárt egész elfogatásáig kezelte. Azon tanakodtak Batossal, hogy valami mellékjövedelmet kellene szerezniök, mert igen csekély a fizetésök a gyárban. Így elhatározták a lopást és megismerkedtek Stern József, majd Braunstein Józseffel, akik értékesítették a lopott árut. Igen sokat loptak.

(A tárgyalás folyik.)

MULATSÁG.

A Kath. Kör majálisa.

Vig élet volt tegnap a Püspökfürdőben. A Kath. Kör, ez a népszerű egyesület tartotta majálisát. A fürdő diszterme egészen megtelt vendégekkel, akik a lehető legnagyobb kedvben mulattak egészen hajnalig. Pedig az idő nem kedvezett, mindenki azt hitte, hogy a rossz idő sokakat vissza fog tartani, azonban a kicsinyhiűeknek ez az aggodása nem teljesült, mert dacára a kellemetlen időnek, minden vonat telve érkezett, s a vendégeknek a soraiban ott voltak a város legelőkelőbb hölgyei, a minek a csalhatatlan bizonyítéka az alábbi díszes névsor. Szébb s kedvesebb társaságot még elképzelni is lehetetlen. Az esős időnek pedig meg volt az a haszna, hogy a teremben nem volt meleg s így lehetett táncolni.

Ott volt a város tánczos fiatalága is, a kik azután szünet nélkül táncoltak, de mégis alig győzték.

A mulatságnak a harmadik kelléke is megvolt, a jó cigány. A tánchoz a zenét a fürdőben játszó Kiss Béla híres debreczeni cigánybanda szolgáltatta.

Végül ott volt a figyelmes rendezői gárda amelynek minden egyes tagja bőven kivette a részét a táncból.

Szóval fényes mulatság volt, talán még fényesebb mint a körnek eddigi mulatságai, amelyek pedig tudvalevőleg mindig a legskizibtebb mulatságok. A junialis semmiben sem maradt hátrébb a bálnánál.

Végül a mit legelőbb kellett volna megemlítenünk, a mulatságnak a fényét nagyban emelte a bibornoknak dr. Schlauch Lőrincz ő Eminenciájának megjelenése, aki délután 6 órakor érkezett meg Felszer Antal titkárával.

A bibornokot a rendezőség élén Imrik Gusztáv vigalmi bizottsági elnök fogadta néhány üdvözlő szóval, amire a bibornok ő Eminenciája röviden válaszolt s hangsúlyozta, hogy mindig szívesen jön annak a körnek mulatságaira, amely hozzá legközelebb áll.

Ezután a rendezőség tagjait bemutatatta magának s minden rendezőhöz volt néhány barátságos szava. Majd meglátogatta Nogáll püspököt, aki a fürdőben időzik, Schiefner kanonokot, azután sétát tett a parkban, miközben többeket megszólitott. Czeglédy bérlő sörst szolgált fel a bibornoknak, azután bucsut véve, egy órai kint időzés után haza hajtatott.

A mulatságon résztvevők közül tudósítónk a következőket tudta feljegyezni:

Asszonyok: Bocz Gézané, Krüger Viktorné, Imrik Péterné, Bozóky Béláné, Makkay Pálné, öz. Jorossy Károlyné, Szokoly Tamásné, Géczy Lajosné, Gödör Lászlóné, Dus Lászlóné, Ferencsik Ödönné, Török Lászlóné, Hoffmann Henrikné, Csapóné, Relsky Lászlóné, Tóth Józsefné, Reck Gézané, Szunyogh Lórándné, Szemes Imréné, Tóth Zsigmondné, Mirgayné, Láng Józsefné, Novák Józsefné, Gityéné, Balogh Gyözőné, Decker Frigyesné, Bonetti Ferenczné, Andriksa Józsefné, Szita Jánosné, Sziládky Imréné, Bikáné, Bach Béláné, Bakó Károlyné, Rozslayné, Stiedlné, Domokos Andrásné, Szamborovszky Rézsóné, Gyöngyösy Gyuláné, Kádár Jánosné, Óváry Sándorné, Jancsó Lajosné, Demek Viktorné, Papp Imréné, Winkler Lajosné, Irsa Józsefné, Bihary Károlyné, öz. Papp Józsefné, Germán Károlyné, Keledy Józsefné, Novák Jánosné.

Leányok: Ráczy Ilonka, Szokoly Ilonka, Baghy Róza, Géczy Irén, Dus Piroška, Papp

Aranka, Tóth Diza, Bozóky Róza, Sárossy Margit és Carla, Irsa Vilma, Belényesi Ilonka, Buder Adél, Székács Erzsike, Bihari Margit, Retsky Elvira, Winkler Mártha, Dankó Olga, Mayr Miczi, pap Olga, Szemes Mariska és Ilonka, Keledy nővérek, Mirgai Piroška, Novák Gizi, Gitye Margit, Novák Mariska, Cseh Ilonka, Demetrovics Juliska, Diószeghy Giza, Decker Irén, Kárger Rózsika, Vajna Ilonka, Baghy Margit, Andriksa nővérek, Balogh Irén, Sélei Emma, Payer Vilma (Nagyszalonta), Szita nővérek, Sziládky nővérek, Nyári Margit, Basch Margit, Bakó Róza, Kocsis nővérek, Rozslay Etelka, Dobby Mariska, Gyöngyösy Etelka, Pecony Irén, Perényi Ilona (Szolnok), Székács Mariska, Némedi Margit, Vajna Gizella stb.

A négyeseket két nagy kolonban 80-nál több pár táncolta.

A majálison a következő notabilitások voltak jelen:

Palotay László, Széchenyi Jenő kanonokok, Járossy Károly, Bócz Géza, Imrik Péter táblabírók, Hoványi Gyula jogakadémiai tanár, Dus László városi főügyész, Ráczy Mihály főjegyző, Komlóssy József, dr. Lengyel Sándor, tanár (Budapest), Géczy Lajos, Krüger Viktor igazgató, Makkay Pál, Keledy József, Schweiger ügyvédek st. stb.

A belényesi tűzoltók nyári mulatsága. Vasárnap egész nap hangos volt Belényes környéke. Kitünően sikerült junialisról volt pedig hangos, amelyet az ottani tűzoltók ügybuzgó főparancsnokukkal élükön, rendeztek. A minden izében sikerült mulatságon csaknem egész Belényes részt vett és amint mindenféle mulatságos ötletekben nem volt hiány, szintugy tartós volt a fesztelen jókedv is. A mulatság csúcspontját természetesen itt is — mint mindenütt — a tánc képezte, a melynek során 40 pár állott fel a négyesekhez.

A belényesi tűzoltó-egyesület által f. évi június hó 11-én saját felszerelése gyarapítására rendezett táncmulatság alkalmából felülfizettek: Véghső Gellért 3 frt 50 kr, Erdélyi László 3 frt, id. Papp Gergely (Berettyó-Ujfaluból) 3 frt, Gera Sándor 2 frt, Weinstein Márk 2 frt, dr. Kozma Gábor 1 frt 50 kr, Fischer Bernát rabbi 1 frt 50, Kosik György 1 frt 50 kr, Vucskics Julia 1 frt, Virág Istvánné 1 frt, Jancsik Géza 1 frt, dr. Pojnar János 1 frt, ifj. Papp Gergely 1 frt, dr. Suimmer Márton 1 frt, Grósz Zsigmond 1 frt, Aranyi Sámuel 1 frt, Benedek László 1 frt, Politzer György 1 frt, Weisglas Adolf 1 frt, dr. Marosán 1 frt, Szigetközi János 1 frt, Thury Ignác 1 frt, öz. Andrusné 1 frt, öz. Reginerné 1 frt, Varga Károly 1 frt, Fekete Demeter 1 frt, id. Kiss Istvánné 1 frt, Isák Károly 1 frt, — Izsák Ferencz 50 kr, Klintók Sándor 50 kr, Kigyósán Gábor 50 kr, Illés Sándor 50 kr, Kaberky Kálmán 50 kr, Budén Károly 50 kr, Butyán János 50 kr, Negreán T. Demeter 50 kr, Hermann Péter 50 kr, Batory Zoltán 50 kr, Papp Pál 50 kr, Baros József 50 kr, Grüner Simon 50 kr, Markovics Károly 50 kr, Koraj György 50 kr, Anker József 20 kr, öz. Lázárné 20 kr. Összesen: 44 frt 90 kr. Költségek levonása után tiszta jövedelem maradt: 85 frt. ifj. Papp Gergely főparancsnok, dr. Kozma Gábor pénztárnok.

A gazdasági egyesület ülése.

A »Biharmegyei gazdasági egyesület« igazgató választmánya tegnap délután ülést tartott.

Jelen voltak: Szabó József elnök, Vidovich György, dr. Beöthy László, gr. Tisza István, Nagy Lajos, Száhländer Károly, Nagy Márton, Markovits Antal, Papp Imre, Bernáth István, ifj. gr. Tisza Kálmán, b. Königswarter Herman, Beöthy Pál, Szunyogh Lóránd, dr. Markus László, Bereczky Géza, Pékánovits Imre, Dobozy Kálmán, Lovassy Ferencz, Markovits Károly, Kékus István, Cziffra Gerő, Weingärtner Andor stb.

A földművelésügyi miniszter leiratát a gabona uzsora tárgyában, mivel már a kiszagdák figyelmét felhívták rá, tudomásul vették.

A kiszagdák mezőhegyesi tanulmányi kirándulására vonatkozó elnöki előterjesztést tudomásul vették.

Szunyogh Zsigmond indítványára felkéri a minisztert, hogy a birtokosok tömeges kirán-

dulását Mezőhegyesre erkölcsi támogatásban részesítse.

A hitelszövetkezet megalakítása tárgyában Tisza István gr. szólott s indítványozta, hogy a gazd. egyesület lépjen be a szövetkezetbe, sőt annak szervezését a megyével együtt eszközölje. Továbbá 5 alapító részvényre 5 ezer koronát jegyezzen.

Egy bizottságot alakítottak a szervezési módokat kereszttulvitelére a következő tagokból:

Vidovich György, Papp Imre, Rigó Lajos, Géczy Lajos, Tóth Mihály, Telegdy József, br. Königs-warter Hermann, Balázs-bázy Bertalan, Plathy Miklós, Szunyogh Szabolcs, Szunyogh Zoltán, Örley Kálmán, Csapó Dezső, Nadányi Miklós, Des Echerolles Sándor, gr. Stubenberg József, Gyurkovits Vincze, gr. Pongrácz Vilmos, gr. Tisza Kálmán, Kornstein Hermann, Balogh László, Baránovits Ferencz, Böszörményi Lajos, gr. Tisza István, Markovics Antal, Markovics Kálmán, Wertheimstein Alfréd, Hirschmann Konrad, Lovassy Ferencz, Nadányi Miklós, Dózy János, Megyeri István, Bernáth István, Racsek János, Vertán Zoltán, Korda Andor, Végső Gellért, Györy Géza, Szunyogh Zsigmond, Erős Zoltán, Schlauch Nándor.

A gyümölcstermelés fokozása céljából az elnökség a termelésre foglalkozókat értekezletre hívja össze.

Hosszas vita keletkezett a takarékmagtá-raknál s végre is a szövetkezeteket létesítő bizottság körébe utalták az ügyet.

A Kozma-szobor koszorújára begyűlt összegből fennmaradt 200 koronát »lőtenyész-dij«-ra fordítják.

A kis malmok visszaéléseinek meggátlá-sára Bernáth István törvényhozási intézkedést óhajt s hogy e célból irjanak fel a földmiv. miniszterhez s a képviselőházhoz.

Az indítványt mellőzték, hanem felkérlik a főszolgabírókat, hogy saját hatáskörükben gátol-ják meg a visszaéléseket.

Utastották az elnökséget, hogy Nagyvárad városát kérte fel az Epreskert bérleti szerző-désének megújítására.

Új tagokul felvették: gr. Károlyi Gyulát, Széchényi Jenőt, Szakszó Rezsőt és Radnay Farkast.

Ezzel véget ért az ülés.

TANÜGY.

Rajzkiállítás a főreáliskolában.

Igy a tanév vége felé el nem maradhat szaklapokban s más folyóiratokban egy-egy he-ves kifakadás az évvégi vizsgálatok ellen. Igye-keznek mindenképen bebizonyítani, hogy a gyermek erejének túlfeszítésére, idegességére vezetnek s így káros hatásuk úgy a testi, mint a lelki erő fejlődésére.

Ha ezek a vádak állanak, akkor még fo-kozottabb mérvben állanak azok a rajzkiállít-ásokra. Ezeknél ugyanis nem egy-két heti meg-öröltetett tanulásról van szó, hanem egész éven keresztül kell igyekeznie a diáknak, ha majd a kiállításon becsülettel állja meg helyét. A ki látta micsoda dicsőség az a gyermekre, ha kiállított munkáját dicsérni halja, az elkép-zelheti azt a lelkesedést is, melylyel egy-egy rajzán vagy festményén dolgozott.

És éppen a rajzkiállítások mutatják, hogy igenis szükség van olyan alkalomra, amikor a tanulóknak módja van egy évi fáradságának eredményét bemutatni és az elismerésen örven-deni. Ezt felejtik ki a heves vizsgálóellenző pae-dagogus urak. Nem veszik számba, hogy az ilyen végső beszámolások nemcsak erőfeszítésre készítenek, hanem meg is jutalmaznak: hogy nem annyira a félelem, mint inkább az elis-merés utáni vágy sarkal az erősebb munkára; s hogy így a rajzkiállítások és vizsgálatok nem károsak, de sőt hatásuk az ambíció fejleszté-sére éppen előnyös. S a ki tapasztalja a köz-élet terén általánosan felpanaszolt közönyt, an-nak az ambíció élénkítése ellen szavazni lehe-tetlen.

Ezekkel a gondolatokkal foglalkozva lép-tünk a főreáliskola szabadkézi rajztermébe, hogy a ma megnyíló rajzkiállítást megtekint-sük. Úgy ismerjük Szőke Gyulát, a reáliskola jeles rajztanárját, mint a ki a fent vázolt irány-

ban vezeti tanítványait s úgy egyesekben, mint egész osztályban a törekvő, önálló munkálko-dás iránti kedv ébrentartásával és fokozásával éri el azokat a valóban szép eredményeket, melyeket minden évben bemutat. Láttuk is egyes kiváló tehetségeknek ügyes munkáit, lát-tuk egyes jobb osztályok rajzainak meglepően izléses csoportját, a melyek szinte kiválnak a többi közül; — a mi a legfőbb érdem — mindent u. n. trainirozás legkisebb nyoma nél-kül értékel.

A tanár ur igaz lelkesedését és ügyszere-tét ezenkívül az a tény is mutatja, hogy ki-válóbb tanítványai jutalmazására 30 koronát tűzött ki. A jutalmazottak s még néhány jeles diác munkái külön csoportban az egész rajz-kiállítás fénypontját alkotják. 10 koronát nyer-tek Löbl Ferencz VI. oszt. tan. és Haraszi La-jos III. oszt. tanulók. Az első a legtöbb és a legszép munkával szerepel. Hat finom kivitelű olajfestményen kívül egész csoport ügyes cra-yon és czeruzarajza vonja magára a figyelmet. Társa vízfestményeivel tűnik ki. 5 korona ju-talmat kapott Serényi Gusztáv IV., Jámbor La-jos III. oszt. tanuló, az első szép aquarelljeivel, a második rajzban kiváló. Ugyanebben a csoportban vannak még Guttman Bertalan VI. oszt. tanuló tehetségre valló vízfestményei és tollrajzai; őt különben a közönség az ezelőtti kiállítástól már igen jól ismeri. Feltűnők még ily jeles csoportban is Adler Sándor V. oszt. tan. tollrajzai és Bikfalvy VIII. tanuló aqua-relljei.

A terem többi részében osztályonként cso-portosítva találják a rendes tanítás eredmé-nyének feltűnését. Ha figyelembe vesszük azt, hogy valódi széppézzekkel, a látottak helyes fel-fogásának és visszaadásának képességével ke-vés ember születik, akkor az itt tapasztalt eredmény kulcsát egyedül a szakszerű, tapin-tatos vezetésben találjuk. Ha ki akarnók emelni mindazokat, a kiket az elismerés meg-illet, az egész kiállítás névsorát le kellene kö-zölnünk.

Igy csak a kiválóbbakat említjük meg, mint Freiberger Béni VIII. Frid Lőrincz VI. Herczeg János, Ritter Dezső, Fehér Dezső V., Schlosser Gusztáv, Singa Zoltán, Flutur József, Goldstein Sándor IV., Jesch Aladár, Létay An-drás (jutalmat is nyert tusrajzaival és vízfest-ményeivel), Moess Károly III., Papolczy József, Csapó Zoltán és Király Jenő I. oszt. tanulókat.

Végezetül az izléses, összhangzatos csopor-tosításért ismét csak Szőke Gyula urat kell el-ismeréssel kiemelnünk. A kiállítás megtekinté-sét melegen ajánljuk a közönség figyelmébe. Nyitva áll naponként d. e. 9—12, d. u. 3—5-ig a főreáliskola épületének második emeletén.

IRODALOM.

— **Francia lap Budapesten.** Az a nagy elterjedés, melynek újabb időkben a francia nyelv Magyarországon is örvend, öt évvel ezelőtt »Le Progrés« czimmal létrehozta az első nagyobb szerény magyarországi francia lapot. Láttuk a vállalat szerény kezdeteit; s most, mikor virágzásában szemlélhetjük, örömmel üdvözljük, mert terjedése és emelkedése a francia nyelvben való járatosság terjedését is jelenti. Már pedig nagyon itt az ideje, hogy Magyarországi értelmisége kiszabaduljon a német szépirodalom és tudomány egyoldalú, le-nyűgöző járma alól s a francia nyelv segély-vel egyetemesebb látkört nyerjen. Nagyon czél-szerűen szolgálja ezt a czélt a »Le Progrés«. Francia írók tollából hoz kiváló elbeszélése-ket, szellemes a csevegéseket, ügyesen meg-írt heti krónikát s valamennyit ellátja bő-séges magyar jegyzetekkel, úgy hogy a nyelvi-tan s a legközönségesebb szavak ismeretével bárki szótár nélkül minden sorát megérti; sőt magyarázatai a rendellenes kiejtésre is kiter-jednek. A közlemények irodalmi magas színvo-nalának bemutatására tárcairovatunkban leg-közlebb leadjuk a legutolsó számok egyiké-ben Claretie Gyula ismert író egyik kedves rajzát munkatársunk Radványi Aladár fordításában. Ugyanebben a számban France Anatole a régi és a mai nyaralásról is, Grosc-laude pedig Caban d' Ache ügyes rajzaival élénkített bohóságot közöl. Az ének és zene kedvelői is megtalálják benne a maguk szó-

rakozását: Massenot zenésíti meg itt Distel Camille Bonne mit! (jó éjszakát!) cz. költe-ményét. A képek közül érdekes Rodin szobrász arcképe és Balzac sok port vert szobráé; mellettök kiváló a westminsteri apátság és Santiago de Cuba fényképe. Talányok, szelle-mes apróságok zárják be a kiválóan érdekes füzetet. A Le Progrés előfizetési ára negyed-évre két forint; megjelenik hetenkint. Szer-kesztőség: Budapest., VI. Gyár u. 24. Kiadó-hivatal: VII., Kertész u. 50. Hasonló alakban kiadják német jegyzetekkel is. R—r.

TÁVIRATOK.

A király tavaszi szemléje.

Bécs, június 14. (Saját tud. távirata.) Ő Felsege ma az ötödik szemle napon landwehr felett tartott részletes szemlét. Ő Felsege ellovagolt az egy oszlopban felállított csapatok arcvonala előtt és azután gyakorlatokat végeztetett, melyek sikerült tűzharcczal végződtek. Délelőtt egynegyed 9 órakor Ő felsege visszatért a Hofburgba.

A Bánffy—Polónyi affér vége.

Budapest, jun. 15. (Saját tud. táv.) B á n f f y segédei jegyzőkönyvben kije-lentik, hogy felük nyilatkozatában nem foglaltatik egyéni sértés és így elégtételnek helye nincs. P o l ó n y i segédei tudomá-sul vették ezt és befejezettnek nyilvání-tották a lovagias ügyet.

A francia kormányválság.

Budapest, június 15. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: A képviselőház teg-napi ülése után M é l i n e miniszterelnök egyenesen hazament és senkivel sem érintkezett a politikai személyiségek közül. Képviselői körökben azt hiszik, hogy a kabinet aligha maradhat meg hivatalában a kamara ellentmondó szavazatai által előidézett kétséges helyzettel szemben. A miniszterek ma délután tanácskozást tar-tanak és ezután — azt hiszik — beadják lemondásukat. Afelől, hogy ki fog az új kabinet alakításával megbízatni, nagyon eltérők a vélemények.

Budapest, június 15. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: F a u r e elfogadta a miniszterium lemondását.

Nagy tüzvész.

Budapest, június 15. (Saját tud. táv.) Gyorsasággal terjedt el ma reggel 9 óra tájban a hír az egész városban, hogy a börze ég.

Száguldó tüzoltó kocsik, roham lép-tekbe haladó katonák, vágató rendőr-csapatok igyekeztek a Mária Terézia-utca felé.

A hír ez alakjában nem felelt meg a valóságnak.

A Vigadó-utca 3., a Vigadó-tér, Fe-rencz József rakpart és a Mária Valéria-utczák által határolt óriási háztömb, az u. n. T h o n e t - u d v a r teteje gyu-ladt ki.

Magáról a tüzről tudósítónk a követ-kezőket jelenti:

Ma reggel 9 óra tájban a Thonet udvarnak nevezett épületben levő Petá-novics-féle padlásra két cselédleány ment föl. A mint a padlás ajtót kinyitották, fojtó füst és hatalmas lángoszlopok csap-tak feljük, melytől mielőtt menekülhet-tek volna, ájultan rogytak össze. Segély-

kiáltásaikra a házban lakók felrohantak és a két ájult nőt onnan lehozták.

Azonnal telefonáltak a központi tűzoltóságnak és úgy ezek valamint az összes kerületi tűzoltók csakhamar a helyszínen teremték.

Egynegyed 10 óra tájban jött Perczel Dezső belügyminiszter és lovag Plascl altábornagy.

A rendőrség és katonaság most elzárták az utcákat és az összegyűlt nagy közönséget a mellék utcákba szorították.

A tűz keletkezéséről eddig nem tudni semmi bizonyosat és a tűzoltóság nagy erőmegfeszítésének sikerült a tüzet délből lokalizálni. Számos tűzoltó elájult.

A háború.

Budapest, jun. 15. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A Filippi-szigetek felett folytatott vitában Lachambre tábornok felolvasott egy táviratot, amelyet Polavieja tábornok annak idején Canovas kabinetjéhez intézett és melyben 20 zászlóaljat kért segítségül, hogy a háborúnak véget vehessen. A kormány akkoron elutasító választ adott. Erre Primo de Rivera tábornagyot küldték a Filippi-szigetekre, hogy a felkelőkkel a béke iránt tárgyalást kezdjen. Primo de Rivera megfelelő kiküldetésének. Szóló azt hiszi, a felkelés nem tört volna újból ki, ha az amerikaiak nem jelentek volna meg Manila előtt.

Budapest, június 15. (Saját tud. táv.) Quaptanamo külső kikötője mellett fekvő amerikai táborból tegnap délutánról keltezett távirat azt mondja, hogy az amerikaiak eddig minden harcban sikert arattak.

A helyzet azonban komoly, mert a csapatokat a spanyoloknak csaknem mind-egyre megújuló támadásai ellen vivandó folytonos harc kimerítette és már tönkre is tette volna, ha az amerikai hadihajók ágyúi nem nyújtottak volna védelmet nekik. A spanyolok az amerikai tábort általában minden oldalról körül zárták. Egyes spanyol csapatok délután a bozótokon át 30 yardra közeledtek a táborhoz. A felkelőknek a vasárnap esti harcban való részvétele éppen nem volt hasznára az amerikaiaknak, mert a felkelők egész sortüzeket adtak az amerikaiakra, úgy, hogy ezek csak nehezen tudtak menekülni a golyók elől.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági tanfolyam népközségi tanítók számára. Földművelési miniszter ur 5 nagyméltósága f. évi május 26-án 30.146. sz. a. kelt rendelete szerint f. évi július hó 10-étől bezárólag augusztus hó 10-éig a sárvári tejjgazdasági iskolán s a gödöllői tejjgazdasági munkásképző telepen 20—20, összesen 40 néptanító számára négyhetes tejjgazdasági tanfolyamot engedélyezett s a tanfolyamra felvett tanítók 50—50 forint átalányban fognak részesülni. Az illető tanítók ez uton is felhívhatják, hogy a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter urhoz intézett s kellően felszerelt kérvényüket legkésőbb e hó 19-éig a kir. tanfelügyelőséghez nyújtsák be. Nagyvárad, 1898. június 16. Kir. tanfelügyelőség.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. június hó 14-ik napján tartott vásárral eladott természetű termékek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 11.80. Uj 11.30. Kétsz. bnza 9.—9.20. Rozs 8.20—8.90. Arpa 6.40—6.50. Zab 7.70—7.80. Tengeri: ó 5.90. uj 5.60. Borsó 19.—. Lencse 20.—. Bab 9.50. Köleskása 12.30. Burgonya 3.40. 100 kiló lángliszt 20.—, zsemlyelisz 19.50, fehérkenyér liszt 19.—, barnakenyér liszt 17.—, széna fuvarral 1.60, szalma 0.55 Szalonna 65.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.40. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —90. Szesz 1.—. 1 mm. kőso 10.70, nyers fagyú 25.—. olvaszt. fagyú 34.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, méz 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.50. kőles 6.—, repce —, dió 28.—, mogyoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 14, szalonna 68, sertéshús 60, juh-hús 32, veres hagyma 12, fog-hagyma 32, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 17. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi június 14-ről: Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 50 hltr, rozs 200 hltr, árpa 50 hltr. zab 50 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 400 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 65 drb, félhizott 95, sovány 195, süldő 450, malacz 700, hizott marha 10, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 295, bivaly 11, juh és kecske 200, ló 331.

Marha ártáblázat 1898. június 14-ről Egy pár első rendű jármás ökör 335—350, egy pár másodrendű jármás ökör 230—320, egy pár harmadrendű jármás ökör 125—220, 1 pár fejős tehén 100—200. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—88. 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 45—66, 1 drb. veres borju 10—17, 1 drb. fél éves borju 17—25, 1 drb. egy éves borju 22—36, két éves borju 35—58. 1 pár hizott sertés 53—92, 1 pár fél éves 19—23 1 pár egy éves sertés 34—46, 1 párja két. éves sertés 50—74, egy jó igás ló 65—110, drb. pár ökbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbor 7—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, június 15.	
Buza őszre	9.33
Buza tavaszra	11.40
Tengeri	5.17
Rozs őszre	7.08
Zab őszre	5.88

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.		Budapest, június 15.	
Déli vasut	78.—	Rimamurányi	252. 3/4
Magyar jelzálog	253. 1/4	Magyar leszámitoló	261.—
Magyar leszámitoló	261.—	Iparbank	107.—
Budapest közuti	389. 3/4	Kereskedelmi bank	1488. 3/4
Salgótarjáni	636.—	Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	268. 1/2		

Az irányzat szilárd		Bécs június 15.	
Oszt. hitel	359.—	Magyar hitel	400.—
Allamvasut	361.—	Birodalmi márka	58.85

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1898 június 15-én.	
Magyar aranyárjádék 4%	121.25
Magyar koronajádék	98.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar vasuti államkölcsön 187-93	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.25
Italméltósági jog meg. á. ltási kötvény	100.80
Porvát-szávon földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyetoménysorsjegy-kölcsön	158.—
Liszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.50
Oszt. akadé. papírban	101.50
Oszt. akadé. ezüstben	101.50
Oszt. akadé. aranyban	121.50
Oszt. akadé. korona járadék	101.25
1860. Oszt. akadé. államsorsjegyek	145.50
Oszt. akadé. magyar bank-szvevny	912.—
Oszt. akadé. hitelbank-szvevny	400.10

Oszt. akadé. hitelintézet részvény	359.90
Páris vista	361.50
Német birodalmi márka	58.85
London viste	120.—
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Evadberlet 42. szám. Kisberlet 40. szám
Páros Páros.

Ma csütörtökön, 1898. június 16-án
a kolezsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A Kukta-kisasszony.

Enekes bohózat 3 felvonásban.

Helyárak mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, pénteken, 1898. június 17-én:
berletfolyamban:

Először:

Coullisset ur.

Bohózat 4 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság

A legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társaság a világon.

Tisztán kölcsönös.

RÉSZVÉNYESEI NINCSENEK.

Utánfizetési kötelezettség nélkül.

Az összes nyereség a biztosítottakra esik.

LEGSZABADELVÜBB BIZTOSÍTÁSI FELTÉTELEK.

Megtámadhatlan és érvénytelenné nem váltható kötvények.

Az 1897 évi zárszámadás főadatai:

Biztosítási állomány	4.853	millió frankon felül
Összes vagyon	1.314 2/10	> > >
Bevételek 1897-ben	280 6/10	> > >
Nyereség tartalék teljesen tehermentes	183 3/10	> > >

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal készségesen szolgál a főügynökség Nagyvárad

JANKY ANTAL,

főügynök.

Fontos magánosok-, bankházak-, takarékpénztárak-, társulatok-, egyletek-, ékszerészek és kereskedőknek.

Első O. biztosító társaság

betörés ellen

Magyarországi vezérképviselősége Budapest, VI., Váci-körút 35.

A müncheni viszontbiztosító-társasággal (részvénytőke 10 millió márka) 1898 január hó 17-én létrejött megállapodás értelmében ezen társaság mindazon igény tekintetében, a mely az »Első osztrák biztosító társaság betörés ellen« biztosítási szerződése alapján támasztatik, egyetemleges kötelezettséget vállalt.

Biztosítás betörésnél előforduló elvesztés, sérülés vagy megsemmisítés ellen:

a) minden ingó és értéktárgyknál a házban a városban vagy a városon kívül nyaralóban.

b) készpénz vagy értékpapiroknál.

c) áruaktárnál, arany vagy ezüst tárgyaknál és ékszereknél.

A biztosítás azon esetben is érvényes, ha a betörés kár a házhoz vagy az üzlethez tartozó egyéntől származik.

Felvilágosítások az intézet irodájában nyújtandók, Váci-körút 35, ahol vidéki képviselők ajánlatai is elfogadhatók.